

UPUTSTVO SAVETA

od 25. jula 1985.

o približavanju zakona i drugih propisa država članica u vezi odgovornosti za proizvode s nedostatkom

(85/374/EEZ)

SAVET EVROPSKIH ZAJEDNICA,

imajući u vidu Ugovor o osnivanju Evropske ekonomske zajednice, i posebno njegov član 100a,

imajući u vidu predlog Komisije¹,

imajući u vidu mišljenje Evropskog parlamenta²

imajući u vidu mišljenje Ekonomskog i socijalnog komiteta³,

s obzirom da je približavanje zakona država članica po pitanju odgovornosti proizvođača za štetu nastalu usled neispravnosti njihovih proizvoda neophodno zato što postojeće razlike mogu da naruše tržišnu utakmicu i utiču na kretanje robe unutar zajedničkog tržišta i dovedu do različitog stepena zaštite potrošača od štete po zdravlje i imovinu izazvane proizvodima s nedostatkom;

s obzirom da je odgovornost proizvođača bez utvrđivanja njegove krivice jedino sredstvo adekvatnog rešavanja za naše doba karakterističnog problema povećanja korišćenja tehnike tako što bi se pravično raspodelio teret rizika svojstvenog za savremenu tehnološku proizvodnju;

s obzirom da bi odgovornost bez krivice trebalo da važi samo za pokretne stvari koje su proizvedene na industrijski način; s obzirom da je stoga prihvatljivo isključiti odgovornost za poljoprivredne proizvode i divljač osim ukoliko nisu bili podvrgnuti industrijskoj obradi koja je mogla da izazove nedostatke ovih proizvoda; s obzirom da bi odgovornost predviđena ovim uputstvom trebalo da važi i za pokretne stvari koje se koriste prilikom izgradnje nepokretnosti ili se u njih ugrađuju;

s obzirom da zaštita potrošača zahteva da svi proizvođači uključeni u proizvodni proces budu odgovorni u meri u kojoj je njihov gotov proizvod, deo ili sirovina koju su isporučili neispravan; s obzirom da bi zbog istih razloga odgovornost trebalo proširiti na uvoznike proizvoda u Zajednicu i lica koja se predstavljaju kao proizvođači tako što ističu svoje ime, zaštićeni znak ili drug znak razlikovanja ili koji stavljaju u promet proizvode čiji se proizvođač ne može identifikovati;

s obzirom da u slučajevima gde je više lica odgovorno za istu štetu zaštita potrošača zahteva da oštećeni bude u mogućnosti da traži punu naknadu štete od bilo kog među njima;

¹ Službeni list broj C 241, 14.10.1976, strana 9 i Službeni list broj C 271, 26.10.1979, strana 3

² Službeni list broj C 127, 21.05.1979, strana 61

³ Službeni list broj C 114, 07.05.1979, strana 15

s obzirom da, u cilju zaštite telesnog integriteta i imovine potrošača, nedostatke proizvoda ne bi trebalo utvrđivati razmatranjem pogodnosti proizvoda za upotrebu već razmatranjem sigurnosti njegove upotrebe, a koju šira javnost ima pravo da očekuje; s obzirom da se sigurnost proizvoda procenjuje tako što se isključuju svi načini pogrešne upotrebe koji nisu smisleni u datim okolnostima;

s obzirom da pravična raspodela tereta rizika na oštećenog i proizvođača podrazumeva da bi proizvođač mogao da se oslobodi odgovornosti ukoliko podnese dokaz o postojanju oslobađajućih okolnosti;

s obzirom da zaštita potrošača zahteva da radnje ili propusti trećih lica koji su doprineli nastanku štete ne utiču na odgovornost proizvođača; s obzirom da nehat oštećenog lica koji je doprineo nastanku štete može uticati na smanjenje ili isključenje odgovornosti proizvođača;

s obzirom da zaštita potrošača zahteva naknadu štete za slučaj smrti ili telesne povrede kao i naknadu za oštećenu imovinu; s obzirom da bi naknada za oštećenu imovinu trebalo da bude ograničena na dobra namenjena ličnoj upotrebi ili potrošnji i podložna postavljanju minimalne granice utvrđenog iznosa štete u cilju izbegavanja parnica u prevelikom broju slučajeva; s obzirom da ovo uputstvo ne bi trebalo da dovede u pitanje naknadu za bol i patnju i druge nematerijalne oblike štete koji se, po potrebi, mogu naknaditi po pravu merodavnom za predmet;

s obzirom da je jedinstveni rok zastarevanja prava na pokretanje postupka za naknadu u interesu i oštećenog i proizvođača;

s obzirom da proizvodi stare protekom vremena, razvijaju se viši bezbednosni standardi, a stanje nauke i tehnologije napreduje; s obzirom da bi stoga bilo nerazumno smatrati proizvođače neograničeno dugo odgovornim za nedostatke proizvoda; s obzirom da bi stoga odgovornost trebalo da prestane protokom razumnog roka, a što ne dovodi u pitanje predmete u postupku;

s obzirom da u cilju ostvarivanja delotvorne zaštite potrošača ne bi trebalo dozvoliti bilo kakvo ugovorom predviđeno odstupanje u vezi odgovornosti proizvođača prema oštećenom;

s obzirom da u pravnim sistemima država članica oštećeno lice može zasnovati svoj zahtev za naknadu štete na ugovornoj odgovornosti ili na osnovu vanugovorne odgovornosti koja nije predviđena ovim uputstvom; dokle god takve odredbe služe i ostvarenju ciljeva delotvorne zaštite potrošača Uputstvo ne bi trebalo da utiče na njih; s obzirom da ukoliko je u u okvirima posebnog sistema odgovornosti u državi članici već dostignut cilj delotvorne zaštite potrošača u sektoru farmaceutskih proizvoda, trebalo bi ostaviti mogućnost da se zahtevi zasnivaju na tom sistemu;

s obzirom da je odgovornost za povrede ili štetu u vezi nuklearnih incidenata već uređena odgovarajućim pravilima u svim državama članicama moguće je isključiti štetu ove vrste iz oblasti primene ovog uputstva;

s obzirom na očekivanja od zaštite potrošača, u pojedinim državama članicama bi se neprimenjivanje Uputstva na primarne poljoprivredne proizvode i divljač moglo smatrati neopravdanim ograničavanjem zaštite, pa bi trebalo omogućiti da države članice prošire odgovornost i na te proizvode;

s obzirom da je, zbog sličnih razloga, proizvođaču ponuđena mogućnost da se oslobodi odgovornosti ako dokaže da nivo naučnog i tehničkog znanja u momenu stavljanja proizvoda u

promet nije omogućavao uočavanje postojećih nedostataka, što bi se u pojedinim državama članicama moglo smatrati neopravdanim ograničavanjem zaštite potrošača; s obzirom da bi stoga državama članicama trebalo omogućiti da zadrže u svom pravnom sistemu ili predvide novim zakonima da oslobađajuće okolnosti nisu dopuštene; s obzirom da bi u slučaju donošenja novih propisa primena ove derogacije trebalo da bude stavljena u stanje mirovanja da bi se, ukoliko je moguće, na jedinstven način povisio nivo zaštite širom Zajednice;

s obzirom da, ako se uzmu u obzir pravne tradicije većine država članica, ne bilo primereno postaviti gornju granicu novčane odgovornosti proizvođača kad ne postoji njegova krivica; s obzirom na različite tradicije čini se mogućim prihvatiti da države članice mogu da derogiraju načelo neograničene odgovornosti tako što će predvideti granice odgovornosti proizvođača za štetu nastalu usled smrti ili telesne ozlede izazvane identičnim predmetima s istim nedostatkom pod uslovom da je granica ustanovljena dovoljno visoko da garantuje odgovarajuću zaštitu potrošača i pravilno funkcionisanje zajedničkog tržišta;

s obzirom da harmonizacija koja proističe iz ovog uputstva trenutno ne može biti sveobuhvatna ali otvara put daljoj harmonizaciji; s obzirom da je stoga neophodno da Savet dobija redovni periodični izveštaj Komisije o primeni ovog uputstva uz kog, po potrebi, mogu biti priloženi odgovarajući predlozi;

s obzirom da je naročito važno da se, po isteku perioda dovoljno dugog da se steknu praktična iskustva o dejstvu derogacija na zaštitu potrošača i na funkcionisanje zajedničkog tržišta, preispitaju oni delovi Uputstva koji se odnose na derogacije dozvoljene državama članicama,

USVOJIO JE OVO UPUTSTVO:

Član 1.

Proizvođač je odgovoran za štetu izazvanu nedostacima njegovog proizvoda.

Član 2.

Za potrebe ovog uputstva „proizvod“ označava sve pokretne stvari, čak i kada su ugrađene u druge pokretne ili nepokretne stvari. „Proizvod“ obuhvata električnu energiju.

Član 3.

1. „Proizvođač“ označava svako lice koje izrađuje konačni proizvod, proizvođače sirovih materijala ili ugradnih delova i svako lice koje stavljanjem svog imena, zaštićenog znaka ili drugog znaka razlikovanja na proizvod sebe predstavlja proizvođačem istog.

2. Ne dovodeći u pitanje odgovornost proizvođača, svako lice koje, u sklopu svog poslovanja, uvozi u Zajednicu proizvode namenjene prodaji, iznajmljivanju ili bilo kojoj formi distribucije se smatra proizvođačem u smislu ovog uputstva i odgovara kao i proizvođač.

3. Ukoliko se proizvođač ne može identifikovati, svaki isporučilac proizvoda se ima smatrati proizvođačem osim ukoliko ne obavesti oštećenog, u razumnom roku, o identitetu proizvođača ili licu koje mu je isporučilo proizvod. Isto važi u slučaju uvezenog proizvoda ako na proizvodu nema oznaka identiteta uvoznika iz stava 2 čak i kada je označeno ime proizvođača.

Član 4.

Oštećeno lice mora da dokaže štetu, nedostatak proizvoda i uzročnopsledičnu vezu nedostatka i štete.

Član 5.

Ne dovodeći u pitanje odredbe nacionalnih propisa o pravu na regres isplatioca štete, ukoliko su, usled primene ovog uputstva, dva ili više lica odgovorna za istu štetu, sva lica su odgovorna solidarno.

Član 6.

1. Proizvod je neispravan ukoliko ne pruža meru bezbednosti koju lice ima pravo da očekuje s obzirom na sve okolnosti slučaja uključujući:

- (a) predstavljanje proizvoda;
- (b) način upotrebe proizvoda koji se smisljeno može očekivati;
- (c) vreme stavljanja proizvoda u promet.

2. Proizvod se ne smatra neispravnim samo zbog toga što je bolji proizvod naknadno stavljen u promet.

Član 7.

Po ovom uputstvu, proizvođač nije odgovoran ukoliko dokaže:

- (a) da nije stavio proizvod u promet;
- (b) da je verovatno, s obzirom na okolnosti, da nedostatak koji je izazvao štetu nije postojao u momentu kada je proizvođač stavio proizvod u promet ili da je nedostatak nastao kasnije;
- (c) da niti je proizveo proizvod radi dalje prodaje ili bilo kog oblika distribucije u ekonomske svrhe niti ga je proizveo ili distribuirao u sklopu svog poslovanja;
- (d) da je nedostatak posledica postupanja proizvođača po obaveznim propisima javnih organa;
- (e) da stanje nauke i tehničkog znanja u momentu stavljanja proizvoda u promet nije omogućavalo otkrivanje nedostatka; ili
- (f) u slučaju proizvođača ugradnog dela, da je neispravnost posledica dizajna proizvoda u kog se deo ugrađuje ili je posledica instrukcija koje je dao proizvođač proizvoda.

Član 8.

1. Ne dovodeći u pitanje odredbe nacionalnih propisa o pravu na regres isplatioca štete, odgovornost proizvođača se ne umanjuje ako je šteta izazvana i nedostatkom proizvoda i radnjom odnosno propustom trećega lica.

2. Odgovornost proizvođača se može umanjiti ili isključiti ukoliko je, s obzirom na okolnosti, šteta izazvana i nedostatkom proizvoda i krivicom oštećenog lica ili lica kome oštećeni odgovara.

Član 9.

Za potrebe člana 1, „šteta“ označava:

- (a) štetu nastalu usled smrti ili telesne povrede;
- (b) štetu na, ili uništenje, stvari koja nije sam neispravn proizvod, a čija je vrednost veća od 500 Ekija pod uslovom da je navedena stvar:
 - (i) vrste koja je uobičajeno namenjena sopstvenoj upotrebi ili potrošnji, ili
 - (ii) uglavnom korišćena od strane oštećenog lica za sopstvenu upotrebu ili potrošnju.

Ovaj član ne dovodi u pitanje odredbe nacionalnog prava o nematerijalnoj šteti.

Član 10.

1. Države članice svojim propisima određuju rok zastarelosti od tri godine koji se primenjuje na postupke za naknadu štete predviđene ovim uputstvom. Rok počinje da teče od dana kada tužilac postane svestan, ili se razumno moglo očekivati da postane svestan, štete nedostatka i identiteta proizvođača.

2. Ovo uputstvo ne utiče na propise država članica kojima se uređuje zastoj ili prekid rokova zastarevanja.

Član 11.

Države članice su dužne da svojim propisima predvide da se prava preneti na oštećeno lice u skladu s ovim uputstvom gube istekom roka od deset godina od datuma kada je proizvođač stavio u promet proizvod koji je izazvao štetu, osim ukoliko oštećeni nije u međuvremenu pokrenuo postupak protiv proizvođača.

Član 12.

Odgovornost proizvođača prema oštećenom koja proističe iz ovog uputstva ne može biti ograničena ili isključena odredbom koja ograničava odgovornost proizvođača ili ga oslobađa odgovornosti.

Član 13.

Uputstvo ne proizvodi dejstvo na prava koja oštećeno lice može imati u skladu s propisima o ugovornoj ili vanugovornoj odgovornosti ili u skladu s posebnim sistemom odgovornosti koji postoji u momentu slanja notifikacije o ovom uputstvu.

Član 14.

Uputstvo se ne primenjuje na povrede ili štetu nastalu usled nuklearnih nesreća obuhvaćenih međunarodnim konvencijama koje su države članice ratifikovale.

Član 15.

1. Država članica može:

(b) da, derogacijom člana 7(e), zadrži ili da, po postupku izloženom u stavu 2 ovog člana, propiše da je proizvođač odgovoran čak i ako dokaže da stanje nauke i tehničkog znanja u momentu kada je stavio proizvod u promet nije omogućavalo otkrivanje nedostatka.

2. Država članica koja želi da uvede meru iz stava 1(b) je dužna da Komisiji dostavi tekst predložene mere. Komisija o tome obaveštava ostale države članice.

Država članica u pitanju zastaje s primenom predložene mere tokom devet meseci od slanja obaveštenja Komisiji, pod uslovom da u međuvremenu Komisija nije Savetu podnela predlog za izmenu relevantnog dela Uputstva. Međutim, ukoliko u roku od tri meseca od prijema pomenutog obaveštenja Komisija ne obavesti državu članicu u pitanju o svojoj nameri da Savetu podnese takav predlog, država članica može da odmah preduzme predloženu meru.

Ukoliko Komisija, u ranije popomenutom roku od devet meseci, Savetu podnese predlog izmene Uputstva, država članica u pitanju zastaje sa primenom mere na sledećih 18 meseci od dana podnošenja predloga Komisije.

3. Deset godina od slanja notifikacije o ovom uputstvu, Komisija je dužna da Savetu podnese izveštaj o dejstvu na zaštitu potrošača i funkcionisanje zajedničkog tržišta odluka suda povodom primene člana 7(e) i stava 1(b) ovog člana. U svetlu izveštaja, Savet, postupajući po predlogu Komisije i shodno uslovima iz člana 100 Ugovora, odlučuje o ukidanju člana 7(e).

Član 16.

1. Država članica može da predvidi ograničenje odgovornosti proizvođača za štetu usled smrti ili telesne povrede izazvane identičnim stvarima s istim nedostatkom na iznos koji ne može biti manji od 70 miliona ekija.

2. Deset godina od slanja notifikacije o ovom uputstvu, Komisija je dužna da Savetu podnese izveštaj o dejstvu na zaštitu potrošača i funkcionisanje zajedničkog tržišta novčanih ograničenja odgovornosti koje su uvele države članice u skladu s stavom 1. U svetlu tog izveštaja, Savet, postupajući po predlogu Komisije i shodno uslovima iz člana 100 Ugovora odlučuje o ukidanju stava 1.

Član 17.

Uputstvo se ne primenjuje na proizvode stavljene u promet pre stupanja na snagu odredaba iz člana 19.

Član 18.

1. Za potrebe ovog uputstva eki je uređen Uredbom (EEZ) broj 3180/78⁴ koja je izmenjena Uputstvom (EEZ) broj 2626/84⁵. Protivrednost u nacionalnoj valuti se prvobitno izračunava na osnovu kursa koji važi na dan usvajanja Uputstva.
2. Svakih pet godina Savet, postupajući po predlogu Komisije, preispituje i po potrebi menja iznose iz ovog uputstva, u svetlu ekonomskih i monetarnih trendova u Zajednici.

Član 19.

1. Države članice su dužne da zakone i druge propise neophodne za postupanje po ovom uputstvu usvoje u roku od tri godine od datuma slanja notifikacije o ovom uputstvu. Države članice, bez odlaganja, obaveštavaju Komisiju o prethodnom⁶.
2. Postupak izložen u članu 15(2) se primenjuje od datum slanja notifikacije o Uputstvu.

Član 20.

Države članice su dužne da Komisiji dostave tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje naknadno usvoje u oblasti koje ovo uputstvo uređuje.

Član 21.

Svakih pet godina Komisija Savetu predstavlja izveštaj o preimeni Uputstva i po potrebi podnosi odgovarajuće predloge.

Član 22.

Ovo uputstvo je upućeno državama članicama.

⁴ Službeni list broj L 379, 30.12.1978, strana 1

⁵ Službeni list broj L 247, 16.09.1984, strana 1

⁶ Notifikacija o ovom uputstvu je upućena državama članicama na dan 30. jula 1985.